

ÉLES KRISZTINA

A cirkusz életválaszokat ad - interjú Fekete Péterrel

A cirkusz évszázadok óta elvarázsol kicsiket és nagyokat egyaránt. Az erőn felülség, az emberi korlátok leküzdése, az illúzió, a precizitás és pontosság – minden elkápráztat, hevesebben ver a néző szíve az élménytől és a vágytól. A karnyújtásnyira megvalósuló csoda látványa valami új kipróbálására inspirál. A tágra nyílt szemek előtt zajló megmagyarázhatatlant elhiszi mindenki, mert látja. Jól azonban csak a szívével érti meg, mi van a varázslat mögött: az élet minden perce lehetőség a minden egyes emberben meglévő tehetség kibontakoztatására. A porondon senki sincs egyedül, mindig lendül egy kar, válaszol egy mosoly. Az artisták, a zenészek, az asszisztensek, a takarítók, a jegypénztárosok, a porondmester és a célok elérésére buzdító közönség közös sikere az attrakció. Pont, mint az élet.

Éles Krisztina (ÉK): Mire tanít a cirkusz Fekete Péter, a Fővárosi Nagycirkusz és a Nemzeti Cirkuszművészeti Központ főigazgatója, az Európai Cirkuszművészeti Szövetség elnökségi tagja szerint?

Fekete Péter (FP): Az élet apró összetevőinek jelentőségére és a kitartás, az akarat erejére. A cirkuszművészek azért dolgoznak, hogy szórakoztassanak. Ez a felszín. Az öröm, a derű, az izgalom a pillanaté, az impulzus azonban egy életre szól. Önnön határait feszegetésével, az újabb és újabb célok elérésével a szereplők példát mutatnak. A célok viszik előre az emberi sorsokat, a döntésekben pedig mindig meghatározó tényező a bizalom a társakban. A hétköznapi nagy kérdéseit is meg lehet magyarázni, más megvilágításba lehet helyezni a cirkusz nyelvvel. Az idő és a késés jelentőségét például úgy szoktam elmagyarázni, hogy, ha egy légtornász 18 óra 18 perckor átlendül és elengedi a trapézt, bízik abban, hogy partnere kinyújtott karja ott lesz, várja és elkapja. Amennyiben a másik fél csak másodpercekkel késik, tragédia történhet. Ha nem vagyunk pontosak, ha nem tartjuk be a határidőket, a megbeszélte időpontokat, a többiek munkáját, terveit, akár jövőjét, egészségét is veszélyeztethetjük. Felelősség, hogy ne legyintsünk rá a függőségi kapcsolatainkra.

ÉK: A cirkusz sohasem megy ki a divatból. Miért telt házasak a Fővárosi Nagycirkusz előadásai?

FP: Az üzenet, amely vonzza a közönséget: az elődök, a történelem tisztelete és a folyamatos megújulás a minőség középpontba helyezésével. A nemzetközi artisták által kitárul a világ, a folyamatos híradás, a különböző mentorprogramok, az országos jelenlét, a nyitott kapuk, a képzések, a múzeum, a cirkusztörténet-kutatás és a jótékonykodás – de még hosszan sorolhatnám – mind-mind hozzájárul, hogy ismert, elismert, szeretett és egyre inkább megbecsült legyen a cirkuszművészet.

ÉK: A cirkusz méltó elismerésének, az értő közönség elérésének, a folyamatos fejlesztésnek melyek a legutóbbi időszak kiemelkedő eredményei, eszközei?

FP: 2023 legnagyobb sikere és öröme, hogy végre Magyarországon is lehet érettségi után továbbtanulni, a felsőoktatásban is elérhető a cirkuszművészet. A 70 éves hazai artistaképzés hagyományaira építve a Budapesti Cirkuszművészeti és Kortárs Tánc Főiskolán olyan diplomát szerezhetnek az elhivatottak három főszánerből: cirkuszi tánc, bohóc és lovasakrobatika; amely a világ bármely pontján egyet jelent a korszerű gyakorlati és elméleti tudással. A doktori tudományos fokozat megszerzéséig is nyitott az út mindazoknak, akik a cirkuszművészet összefüggéseit kutatják, összehasonlításokat végeznek társszakmai kutatásokkal, elhelyezik a jövőformálásban mindazt, amit a cirkusz tanít. A Fővárosi Nagycirkusz Európa vezető intézményeként a komplexitásra törekszik. Első és legfontosabb a produkciók színvonala. Számtalan fesztiválon részt vesznek művészeink és mi magunk is elismert és nívós bemutatók lehetőségét kínálunk a világ artistáinak. A kreativitás csúcsteljesítményei érkeznek így Magyarországra, amelyekhez a hazai előadóművészek is kiemelkedően hozzájárulnak. A folyamatos innovációnak azonban a múlt ismerete és a tudásmegosztás az alapja. Ezt mozdítja elő múzeumunk és könyvtárunk, amely az érdeklődők és a tudományos elmélyülésre vágyók számára is segíti a korrelációk megértését.

A cirkuszművészet jó hírének keltéséhez és emeléséhez járunk hozzá az utazó cirkuszok mentorálásával. A „vándorprédikátorokat” technikai segítséggel, kurzusok szervezésével, vendégszereplésekre való meghívásokkal, felkérésekkel is támogatjuk szakmailag, hogy tradicionális családi cirkuszok bemutatkozásainak minőségét emeljük és a tehetségek kibontakoztatását is támogassuk.

SZÍN

ÉK: A cirkusz szeretete kortalan. Lehet ez az alapvetése a cirkusz közösségépítő szerepének?

FP: A legalapvetőbb közösség a család, a cirkusz pedig egy családi műfaj. A Fővárosi Nagycirkusz épületében szervez találkozót a nagypapa az óvodáskorú unokájával, aki elhozza magával a szüleit és kamasz testvérét, de még az egyetemista nagynéni is csatlakozik hozzájuk. Kikapcsolódásra, önfelelt pillanatokra vágyik mindenki. Ez óriási felelősség. Úgy kell összeállítani a programot, hogy minden korosztály számára nyújtson lenyűgöző perceket. Az előadások értékes üzeneteket ültetnek a nézők lelkébe, az összművészeti produkcióknak a gondolatébresztés is célja. Igazi katarzis, amikor ezer ember együtt énekel karácsony előtt Jézus születéséről. Az érzésről, a benyomásról, amely a szimbolikus képek által a szívükben ébred aztán beszélgetnek. Nagyon gyakran válaszokat kapnak hétköznapi kérdéseikre, életproblémáikra, például, amikor a halálos betegségből felgyógyult artista elképesztő előadása után beszélget a közönséggel hihetetlen felgyógyulásáról és bizonyítja, hogy nincs lehetetlen.

A cirkuszban tevékenykedők is egy óriási, stabil közösség. Egy család, amelynek tagjai egymást segítik, motíválják, vigasztalják, csodálják. Szó sem lehet feladásról. A tökéletességre törekvés példája a manésidő maximális kihasználása. Mindenki folyamatosan fejlődni szeretne és a többiek támogatják ebben tapssal és kritikával egyaránt.

ÉK: Hol találkozik a cirkusz és a közművelődés? Mi a dolga egy közművelődési szakembernek a cirkusszal?

FP: A figyelemfelkeltés a legfontosabb. Kínálni kell a varázslat átélésének lehetőségét. A közművelődési szakember igényt tud teremteni a cirkusz üzenetének befogadására. Összekötő a közösség és a cirkusz között. A Fővárosi Nagycirkusz rendszeresen fogad vidékről érkező csoportokat, kedvezményes jegyeket kínál a hátrányos helyzetűeknek, bepillantást enged a kulisszák mögé.

A példa bemutatásának másik eszköze a rendhagyó iskolai órák szervezése, amelyek során a gyermekek kézbe vehetnek, megszagolhatnak, feldobhatnak, elvarázsolhatnak és előhúzzhatnak kellékeket, miközben a mentorok saját tapasztalataikról, hitvallásukról mesélnek. A cirkuszpedagógia képzésen pedig a pedagógusok érzékenyítése történik.

Az értő közönség végül a határok feszegetésének látványa és megértése által valódi életválaszokat kap.

FEKETE PÉTER

A Nemzeti Cirkuszművészeti Központ főigazgatója, korábbi kultúráért felelős államtitkár, Jászai Mari-díjas magyar színházi rendező, előadóművész, cirkuszművész, a Fővárosi Nagycirkusz igazgatója. Nemzetközileg elismert művelődési szakember, a cirkusz, mint előadóművészeti ág megújítója. A pályáját Németországban és Nagy-Britanniában kezdő rendezőt 2002-ben a Nemzeti Színház vezetése csábította haza, a külkapcsolatok vezetésével, oktatási igazgatási feladatokkal bízta meg. 2005-2006 között Szabadkán, a Szabadkai Népszínházban rendezett. 2007-ben hívták Békéscsabára, ahol előbb a színház mellett működő iskola, majd a színház igazgatását bízták rá. Az itt eltöltött nyolc év alatt létrehozta a Szarvasi Vízi Színházat, a Jókai Porondszínházat és a Magyar Teátrum Díjat. 2015-től miniszteri biztosként készíti elő a Nemzeti Cirkuszművészeti Központ építését, valamint vezeti a Fővárosi Nagycirkusz Nemzeti Előadó-művészeti Központot. 2018. június 1-től 2022. májusáig az Emberi Erőforrások Minisztériumának kultúráért felelős államtitkára volt.

ÉLES KRISZTINA

2002-ben a szombathelyi Bercsenyi Dániel Főiskolán művelődésszervező szakon végzett PR-menedzser és nonprofit menedzser képesítéssel. Ezt követően 2006-ban a Pécsi Tudományegyetem Felhőképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Karán művelődésszervezőből egyetemi oklevelet is szerzett. A tanakajdi Petőfi Sándor Művelődési Ház vezetője, majd a Régióigazgatóság és a Helyi Érték magazinok főszerkesztője volt. Jelenleg a Nemzeti Művelődési Intézet Vas Vármegyei Igazgatóságának vezetője, kulturális szakértő, szakfelügyelő, auditor. 2023-ban Bessenyei György-díjjal ismerték el szakmai tevékenységét.